

a Tokaj-hegy lába és a Taktaköz partja között található. Az egykor vízjárta terület körbefogta a lelőhelyet. Mindössze 1 db cseréppipát és 2 db késő középkori kerámiatöredéket találtunk, egy viszonylag nagy területen (250×150 m).

Vízmű telep, Állami Gazdaság (MNY-12 lh., KÖH 16837): A nyomvonal 85+50–92+50 hm-szelvénye között nagy kiterjedésű bronzkori és szarmata település felszíni nyomait találtuk meg. A lelőhely Tarcál külterületén található, a vasút és a 37. sz. úthoz vezető országút által közrezárt területen, a Vízmű telephelyétől K-re. A Taktaköz K-i partján helyezkedik el, egy rendkívül szűk földnyelven. A Tarcál É-i kapujában lévő Terezin-domb lába ugyanis rendkívül közel van a Taktaköz széléhez, és a hely lába, illetve a mocsaras rész között a legszűkebb helyen mindössze 70 m-es száraz sáv található. Ez a város felé haladva egyre szélesedik, de még pl. a sportpálya vonalában is alig éri el a 350 m-t. Ezen a keskeny földnyelven jut be a városba a szárazföldi út és a vasút is. A megtalált régészeti lelőhely tehát itt, ezen a földnyelven helyezkedik el, a vasút mindkét oldalán. Alapvetően beépített, zölddel jórészt fedett terület, melyen kisebb felületen találhatók szántók. Ezeket a szántókat bejárva sikerült a lelőhely körvonalát megrajzolni. A lelőhely Ny-i oldalát a Taktaköz, a K-i oldalán a Tarcalba vezető országút határolja. A felszíni leletek alapján egy közepesen intenzív régészeti lelőhely. A régészeti szakirodalomból ismert Állami Gazdaság nevű késő bronzkori lelőhely az országút másik oldalán helyezkedik el, a most felfedezett lelőhelytől alig 200 m-re, de ugyanazon a dombon. Minden valószínűség szerint a két lelőhely azonos.

LENGYEL GYÖRGY – P. FISCHL KLÁRA – SZALONTAI CSABA

352. Tállya határa (Borsod-Abaúj-Zemplén megye) B, V

2011-ben az OTKA T037315 sz. pályázata által támogatott, a késő bronzkori bronzkincseket és a bronzdeponálás szokását kutató program részeként két helyszínen kutattunk.

Óvár (KÖH 16831): A lelőhelyen 2009-ben egy 33 tárgyból álló bronzkincset találtunk.⁹¹ Akkor a kincs köré mindössze egy 1×1 m-es szondát mélyítettünk, ezért 2011. augusztus 12–18. között egy nagyobb felület feltárással megkíséreltük az elrejtett tárgyak tágabb leletösszefüggését felderíteni.

Először egy 5×5 m-es kutatószelvényt nyitottunk, majd ezt tovább bővítettük egy 3×3 m nagyságú felülettel. A szelvény DNy-i felében egy nagyobb, mesterséges kőrakást, ÉK-i sarkában egy jól követhető omladékfoltot, alatta pedig átégett padló maradványait tudtuk kibontani. Sikerült még dokumentálnunk egy kisebb gödröt és egy lapos kövekkel körülrakott tűzhelyet is. A kerámiával és paticszemecskével kevert erdei humuszban kirajzolódó járószint feltárása és dokumentálása után a teljes felületet lemélyítettük a bolygatatlan agyagos, köves altalajig. Sikerült tisztázni azt is, hogy a 2009-ben talált kincsegyüttest

egy átégett agyagtapasztáson, feltehetően egy tűzlelőhelyen helyezték el. A tűzlelőhely környezetében egy törött antropomorf idollal és két kerámia állatfigura is előkerült.

Az objektumokat a Kyjatice-kultúra kerámiaanyaga keltezte, de szórványként kisebb mennyiségben késő vaskori kerámiát is találtunk az átkutatott felszínen.

Az ásatással párhuzamosan Bacskai István folytatta a lelőhely szisztematikus fémkereső műszeres átvizsgálását. Ennek eredményeképpen 25 darab késő bronzkori, késő vaskori tárgytöredéket talált és pozícionált.

Az erődített település körüli mikrorégió megismerésének a céljából, Bíró Péter a lelőhely körüli 5–10 km-es zónát járta be. Munkája során a közeli és a szakirodalomból ismert Mekecsváron (KÖH 16830) kívül mindössze egyetlen kisebb lelőhelyet sikerült találnia. A felfedezett kis erődítetlen település az Óvártól 1200 m-re található *Aszas-tető*⁹² nevű hegytömbön található. Néhány jellegtelen késő bronzkori kerámiatöredék és két bronz tokosbalta pengedarab alapján keltezhettük a késő bronzkorba.

*Várhegy alatti domboldal*⁹³: 2011. február 19-én egy fémkereső műszerekkel felszerelt csapat egy 2. világháborúban lezuhant repülőgép roncsait keresve a várhegyi középkori vár alatti hegyoldalon egy késő bronzkori kincsegyüttesre bukkant. Mivel felismerték, hogy jelentős régészeti leletegyüttesre találtak, telefonon felhívták Makoldi Miklós tokaji régészt, aki rövid időn belül a helyszínre utazott. Makoldi Miklós megállapította, hogy a fémkeresősök egy depó magját találták meg és mintegy 25 tárgyat kimozdítottak, de sok tárgy még így is eredeti helyzetében maradt. A régész hívására másnap az ELTE BTK Régészettudományi Intézetének bronzkori kincsek felderítésével és kutatásával foglalkozó csapata csatlakozott a leletegyüttes feltáráshoz.

A kincselet megmaradt magját kb. 15–20 tárgy alkotta. Ennek környezetében számos további tárgyat sikerült eredeti helyzetében feltárni, ám ezeket már az erózió mozdította ki és a depó magja alatti meredek lejtőn mintegy 8 m hosszúságban szétterítette.

A leletegyüttes összesen 72 tárgyat foglal magába. A depó nagy részét karperecek, sarlók és lemezből készített, kúp alakú ruhadíszek alkotják, de található még tárgyai között egy falera, egy tű, egy lándzsa, egy törő valamint néhány nyersanyagrög és rontott öntvények is. Az ékszerek, fegyverek és eszközök mellett külön csoportot alkotnak azok a tárgyak, amelyek egy ötvöskészlet darabjaiként értelmezhetőek: poncolóvésők, lyukasztók, egy tokoskalapács és két kis méretű üllő.

A kincselet a HaA1 periódusra keltezhető, de sok tárgy még a korábbi ReiBzD időszak jegyeit hordozza.

Munkatársak: Bíró Péter, Makoldi Miklós, Váci Gábor régész, Bacskai István fémkereső műszeres technikus, Fülöp Kristóf, Kolonits László, Paár Ferenc, Tarbay Gábor, Tóth Farkas Márton egyetemi hallgatók.

V. SZABÓ GÁBOR

91 RKM 2009, 26–27.

92 A lelőhely nem szerepel a KÖH nyilvántartásban.

93 A lelőhely nem szerepel a KÖH nyilvántartásban.